

Sygn. akt III AUa 792/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska

del. SSO Joanna Baranowska (spr.)

Protokolant: stażysta Weronika Skalska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 marca 2015 r. w Ł.

sprawy **R. O.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji R. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 21 maja 2014 r., sygn. akt: IV U 1542/13,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Sieradzu pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za II instancję.

Sygn. akt III AUa 792/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15.11.2013r. ZUS II Oddział w Ł. odmówił R. O. prawa do emerytury pomostowej na podstawie przepisów ustawy z 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.).

W dniu 06.12.2013r. w/w złożył odwołanie wskazując, że spełnia wszystkie kryteria ustawowe do nabycia prawa do przedmiotowego świadczenia.

W odpowiedzi ZUS podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji i wnosił o oddalenie odwołania podnosząc, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki posiadania zaświadczenia wydanego przez lekarza Kolejowej (...), stwierdzającego, że jest niezdolny do wykonywania pracy w charakterze maszynisty pojazdów trakcyjnych i zaświadczenie to powinno być wydane przed rozwiązaniem stosunku pracy tj. przed dniem 13.06.2000 roku.

Wyrokiem z dnia 21 maja 2014 roku w sprawie IV U 1542/13 Sąd Okręgowy w Sieradzu oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w tak ustalonym stanie faktycznym:

R. O., urodzony jest (...) W okresie od 02.09.1974 – 13.06.2001 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Zakład (...) w Ł. na następujących stanowiskach: do 31.10.1977r. - rzemieślnik, 1.11.1977 – 31.03.1989 r. - młodszy specjalista pojazdów trakcyjnych, 1.04.1989 – 31.12.2000 r. – maszynista pojazdów trakcyjnych, 01.01.2001 – 13.06.2001 r.– starszy maszynista pojazdów trakcyjnych. Od 13.06.2001 – 31.10.2014 roku R. O. jest uprawniony do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. W dniu 16.10.2013r., R. O. złożył w ZUS wniosek o emeryturę pomostową. Wnioskodawca nie legitymuje się orzeczeniem lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych i nie składał w ZUS takiego orzeczenia. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy uznał za udowodnione łącznie 26 lat, 9 miesięcy i 15 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Decyzją z 15.11.2013r., odmówiono R. O. prawa do emerytury pomostowej. Rozpoznając kolejny wniosek strony o emeryturę pomostową z 28.11.2013r., ZUS uznał za udowodnione łącznie 26 lat, 9 miesięcy i 15 dni okresów składkowo - nieskładkowych, w tym 22 lata, 5 miesięcy i 5 dni w szczególnych warunkach. Kolejną decyzją z 10.12.2013r., uchylono decyzję z 15.11.2013r. i ponownie odmówiono R. O. prawa do emerytury pomostowej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne i wskazał, że zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008, Nr 237, poz.1656), pracownik wykonujący prace maszynistów pojazdów trakcyjnych wymienione w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn;
- 2) ma okres pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych wymienionej w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych.

W myśl art. 49 cyt. ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżona decyzja organu rentowego odpowiada prawu i podkreślił, że niespornym jest, że R. O. spełnia warunek wieku, nie pozostaje w zatrudnieniu, legitymuje się 25 – letnim okresem składkowo – nieskładkowym, oraz okresem pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych, wymienionej w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy. Odwołujący nie spełnił natomiast przesłanki posiadania orzeczenia lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych, o której mowa w przepisie art. 9 pkt 3 cyt. ustawy. Podniósł, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych, a zatem nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwążającej, modyfikującej wyczerpująco i kazuistycznie określone przez ustawodawcę uprawnienia do świadczeń. Z treści cyt. na wstępie art. 9 ustawy wynikają wprost warunki, jakie ubezpieczony winien spełnić, wnioskując o przyznanie prawa do emerytury pomostowej i wśród nich w punkcie 3 wymienia się orzeczenie lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych. Z przepisu tego, zdaniem Sądu Okręgowego, nie da się wyinterpretować, że chodzi w nim o orzeczenie lekarza orzecznika ZUS i że jest ono tożsame z orzeczeniem lekarza medycyny pracy.

Sąd Okręgowy nie podzielił zatem stanowiska odwołującego, że orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 4.06.2001r., wydane na potrzeby świadczenia rentowego o uznaniu za całkowicie niezdolnego do pracy, może mieć także zastosowanie w postępowaniu dotyczącym prawa do emerytury pomostowej, przez co została spełniona przesłanka z art. 9 pkt 3 ustawy. Tym samym Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro odwołujący nie legitymuje się orzeczeniem lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych, to tym samym nie spełnił warunku z art. 9 pkt 3 cyt. ustawy o emeryturach pomostowych i nie nabył prawa do przedmiotowej emerytury na warunkach określonych w tej ustawie, które muszą być spełnione łącznie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w szczególności art. 49 w związku z art. 9 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656). Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie emerytury pomostowej ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego w Sieradzu w celu ponownego rozpatrzenia i pozostawienia temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego. W uzasadnieniu podniósł, że wniósł o przyznanie emerytury pomostowej na podstawie art. 49 w związku z art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy a także Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że kryterium (warunek) punkt 3 art. 9 - niezdolność do wykonywania pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych musi być potwierdzona orzeczeniem lekarza medycyny pracy. Wskazał, że prawo do emerytury pomostowej zależy od spełnienia przesłanek natury merytorycznej wynikającej z przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. W zakresie cytowanego wyżej punktu 3 art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych nie należy w takich kategoriach traktować samego posiadania orzeczenia lekarza medycyny pracy ale istnienie niezdolności do wykonywania pracy maszynisty, którą takie orzeczenie ma potwierdzać. Wprowadzenie do ustawy przesłanki w postaci wydania przez lekarza medycyny pracy orzeczenia o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista, prowadzi do wniosku, że chodzi w istocie o spełnienie po stronie ubezpieczonego przesłanki niezdolności do wykonywania prac w takim charakterze. Przy tym ta niezdolność nie musi być stwierdzona w sposób wymagany dla ustalenia innych świadczeń z ubezpieczenia społecznego np. renty ale wystarczającym jest stwierdzenie jej jedynie przez lekarza medycyny pracy. Skarżący podkreślił, że w tym kontekście nie może być decydujący sam fakt wydania orzeczenia przez lekarza medycyny pracy w tym przedmiocie ale rzeczywiste istnienie takiej niezdolności po stronie ubiegającego się o świadczenie. Podniósł nadto, że w orzecznictwie wielokrotnie podkreślano, że w postępowaniu przed okręgowymi sądami w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe wnioskodawca może wykazywać spełnienie przez siebie wymaganych warunków do nabycia prawa do świadczeń za pomocą dostępnych środków dowodowych. Apelujący podkreślił, że w chwili ustania stosunku pracy z tytułu całkowitej niezdolności do pracy nabył prawo do renty, zgodnie zaś z pojęciem całkowitej niezdolności do pracy, wynikającym z przepisów art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jest to niezdolność polegająca na utracie zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Jeśli zatem w chwili ustania stosunku pracy orzeczono całkowitą niezdolność do pracy to jest oczywiste, że obejmowała ona także niezdolność do wykonywania pracy maszynisty, którą do tej pory wykonywał, zwłaszcza, że orzekł tak uprawniony organ ZUS.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona i jako taka zasługuje na uwzględnienie. Słusznym przede wszystkim okazał się wniosek apelującego o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, ponieważ orzeczenie nie poddaje się kontroli. Przyczyną, która uniemożliwiła instancji odwoławczej na ocenę zaskarżonego rozstrzygnięcia był brak jakichkolwiek kompleksowych ustaleń faktycznych oraz rozważań prawnych odnoszących się do niezdolności wnioskodawcy do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych.

Dokumenty, jakie zawierają akta rentowe wskazują, że R. O. w zatrudnieniu na tym stanowisku pozostawał do 13 czerwca 2001 roku, po tej dacie jest uprawniony do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Sąd Apelacyjny zauważa, że Sąd I instancji całkowicie pominął treść przepisu art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656), zgodnie z którym prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1 - 5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Uprawnienia zatem wnioskodawcy do świadczenia należało rozważyć w świetle przytoczonego przepisu, co zresztą uczynił organ rentowy, a co najwyraźniej umknęło uwadze Sądu I instancji. Według art. 9 ustawy pracownik wykonujący prace maszynistów pojazdów trakcyjnych wymienione w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4 - 7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla mężczyzn;
- 2) ma okres pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych wymienionej w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. w uzasadnieniu decyzji odmawiającej ustalenia prawa do emerytury pomostowej wskazał, że brak zaświadczenia wydanego przez lekarza Kolejowej (...) stwierdzającego, że wnioskodawca jest niezdolny do wykonywania pracy w charakterze maszynisty pojazdów trakcyjnych wydanego przed rozwiązaniem stosunku pracy tj. przed dniem 13.06.2001 roku nie pozwala na stwierdzenie, iż zaprzestanie wykonywania pracy w warunkach szczególnych zostało spowodowane niezdolnością do pracy w tych warunkach.

Sąd Apelacyjny nie zgadza się ze stanowiskiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych powielonym przez Sąd pierwszej instancji.

Z utrwalonego już orzecznictwa Sądów Apelacyjnych, w całości podzielanego przez skład orzekający w przedmiotowej sprawie wynika, że wykładnia przepisu art. 9 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych dokonana przez organ rentowy jest nieprawidłowa. Wskazać bowiem należy i podkreślić, że literalne brzmienie przywołanego przez organ rentowy przepisu tj. art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656), nie uprawnia do wniosku, że orzeczenie lekarza medycyny pracy stwierdzające niezdolność do wykonywania pracy (w tym wypadku w na stanowisku maszynisty pojazdów trakcyjnych) ma być jedną z podstawowych przesłanek rozwiązania stosunku pracy, co z kolei przemawiać ma za tym, że winno być one wydane przed dniem ustania zatrudnienia. W przepisie tym bowiem mówi się tylko i wyłącznie o orzeczeniu lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 4-12 załącznika nr 1 do ustawy. Tak więc powoływany przepis nie wskazuje z jakiej daty pochodzić ma przedmiotowe orzeczenie lekarskie, nie mówiąc już o tym, że nie przewiduje także, iż ma ono niejako warunkować rozwiązanie stosunku pracy. Ustawodawca w art. 4 pkt 7 cyt. ustawy nie określił przyczyn rozwiązania stosunku pracy, należy zatem przyjąć, iż orzeczenie lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach jako jedna z przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, może być wydane w każdym czasie, w tym więc także po rozwiązaniu stosunku pracy. Akceptacja odmiennego stanowiska spowodowałoby możliwość, w której cała grupa osób o jakiej stanowi art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) nie mogłaby skutecznie ubiegać się o prawo do emerytury pomostowej z tego powodu, że jako nie wykonująca pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r. i nie pozostająca w zatrudnieniu nie mogłaby przedstawić omawianego orzeczenia

lekarskiego, którego wymóg posiadania wprowadzony został przez ustawodawcę dopiero z dniem 1 stycznia 2009 r. Podnieść należy, iż nawet w sytuacji zaakceptowania stanowiska organu rentowego o konieczności wykazania związku przyczynowego pomiędzy niezdolnością do pracy w szczególnych warunkach a rozwiązaniem stosunku pracy, to w okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób zanegować tego faktu. Z powodu bowiem stanu zdrowia wnioskodawca nie mógł kontynuować zatrudnienia na stanowisku pojazdów trakcyjnych, co skutkowało uzyskaniem uprawnień do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Wprawdzie odwołujący nie przedłożył zaświadczenia lekarza medycyny pracy z daty przed rozwiązaniem stosunku pracy, jednak w kontekście powyższych rozważań żądanie wskazanego dokumentu z tak określonej daty, stanowiącego jak wywodzi organ rentowy niezbędny warunek do uzyskania żądanego przez odwołującego świadczenia jest błędne i nieuprawnione. Dla rozstrzygającego wyjaśnienia, czy wnioskodawca w dacie rozwiązania z nim przez pracodawcę umowy o pracę był niezdolny do wykonywania pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych Sąd pierwszej instancji powinien zasięgnąć opinii biegłego sądowego lekarza specjalisty medycyny pracy. Uzyskana w toku ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd pierwszej instancji opinia pozwoli na jednoznaczne i ostateczne przesądzenie, czy R. O. już w dacie rozwiązania stosunku pracy tj. 13 czerwca 2001 roku był niezdolny do pracy na stanowisku maszynisty pojazdów trakcyjnych.

W tym stanie rzeczy, po dokonaniu wymienionych zaleceń kierunkowych Sąd I instancji dokona dokładnych ustaleń faktycznych co do istotnych dla rozstrzygnięcia faktów w zakresie niezdolności wnioskodawcy do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych i podda gruntowej analizie materiał dowodowy zebrany w sprawie.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 386 §4 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.